

VAL EMMICH

MOŽNO JE TO V NÁS

YOLIO

Úprimnosť oslobodzuje, ale občas aj poriadne zabolí

VAL EMMICH

**MOŽNO
JE TO
V NÁS**

Preložila Adriana Sýkorčinová

YOLi

Val Emmich
Možno je to v nás

Preložila Adriana Sýkorčinová

YOLI

Val Emmich
MAYBE WE´RE ELECTRIC

Copyright © 2021 by Val Emmich
Published by arrangement with Folio Literary Management, LLC.
Translation © 2022 by Adriana Sýkorčinová
Cover art © 2021 by Alessandra Olanow;
Cover lettering by Dirty Bandits;
Cover design by Karina Granda.
Cover copyright © 2021 by Hachette Book Group, Inc.
Slovak edition © 2022 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-8620-7

Ste svedkami niečoho, čo do dnešného dňa
ešte nikto iný mimo tejto miestnosti nevidel.

Thomas Edison

Nechcete byť monštrum. Už nie. Nechcete sa cítiť škaredí. Ani znútra, ani zvonku.

Thomas Edison povedal, že zlyhaniu sa človek nevyhne. Dôležité je to, čo urobí potom. Neverili ste tomu, no teraz už veríte. Preto sa vrátite po svojich stopách. Azda sa škoda, ktorú ste napáchali, ešte dá napraviť. Tak, že sa postavíte zoči-voči tomu škaredému a potom urobíte niečo krajšie.

DEŇ
SNEHOVEJ
FUJAVICE

17.52

Schúlená na podlahe v múzeu sa tisnem k chladnej soklovej lište a čakám, kým triaška pominie.

Šachovnicová dlažba je kde-tu popraskaná. Pri pohľade na ňu je mi clivo. Pripomína mi, že spočiatku je všetko nové a takmer dokonalé, no napokon to aj tak popraská.

Obklopujú ma stovky čiernobielych tvárí, väčšina z nich patrí váženému mužovi, vynálezcovi, ktorý túto bezvýznamnú newjerseyskú lokalitu kedysi preslávil po celom svete a neskôr po ňom pomenovali celé mesto.

Okrem fotografií Thomasa Edisona sú tu aj funkčné modely mnohých jeho vynálezov. Žiarovky. Fonografy. Uhlíkové mikrofóny. Na stene visí asi desať zo štyristo patentov, ktoré v Menlo Parku vyvinul. Vo vitríne je vystavený model laboratória, ktoré kedysi stálo presne na tomto mieste. Dnes sa to všetko tiesni v priestore nie väčšom než naša obývačka.

Je tu však lepšie než u nás v obývačke. Náš dom je posledné miesto, kde teraz túžim byť. Mrzí ma len to,

že keď som z neho vybehla, nevzala som si nič potrebné. Predovšetkým telefón. Aj bunda by sa mi zišla.

V mysli zostavujem e-mail otcovi: *Je hrozná. Nepreháňam. Všetko pokazila. Prosím, nenadržaj jej. To by som už ozaj nezniesla. Priam vidím jeho odpoveď: Mama sa snaží. Neznamená to, že jej nadržam. Áno, niekedy je hrozná. Ako každý z nás.*

Objímam si kolená, vlhkú tvár vložím do medzery medzi nimi. Ďalej sa ticho chvejem – minútu, možno hodinu.

Z myšlienok ma vytrhne známe zapípanie. Ten otravný zvuk poznáme všetci, čo tu pracujeme. Vytrhne nás z činnosti a upozorní nás, že do múzea niekto vošiel.

Zabudla som za sebou zamknúť.

Možno sa mama v tej snehovej fujavici pustila za mnou. Charlie to nemôže byť, odišiel na koncert ešte pred tou scénou, ktorá sa doma strhla. Ak je to mama, som v pasci. Centrum Thomasa Edisona je bohaté na mnohé veci, ale nie na priestor. Máme tu dve miestnosti, prednú a zadnú (v ktorej sa teraz nachádzam), toaletu a komôrku. Zadné dvere vedú von k Edisonovej veži, no ak ich otvorím, znovu sa ozve zapípanie.

„Haló!“ zvolá hlas. Jednoznačne nepatrí mame.

Nehýbem sa, iba dúfam, že hlas aj so svojím majiteľom, nech je to ktokoľvek, odíde rovnako rýchlo, ako prišiel.

Z chodby sa po podlahe blíži do zadnej miestnosti tieň. Keď zastane, zdvihnem pohľad. Týči sa nado mnou postava v kapucni. Zloží si ju a na podlahu sa znesie snehový poprašok.

Viem, kto to je. Chodí do môjho ročníka, takisto druhák. Volá sa Mac Durant. Spomeňte si na hocijaký atraktívny prívlastok – nádherný, bystrý, očarujúci, obľúbený, hviezdny športovec, skrátka typický lámač dievčenských srdc z tínedžerských romantických komédií, priveľmi dokonalý na to, aby mohol byť skutočný –, priradte k nemu nanajvýš zvláštne meno, ktoré mu napriek tomu sedí, a dostanete Maca Duranta. Kde sa tu berie?

Je na mňa žalostný pohľad. Vlasý som si umývala pred dvoma dňami. Na sebe mám vytahanú mikinu, obnosené legínsy a dve rozdielne ponožky. Ani vtedy, keď si dám na vzhľade záležať, pretože očakávam, že ma niekto uvidí, nevyzerám ktovieako, no práve teraz stelesňujem, ak prirátam opuchnuté červené oči, definíciu tragickosti.

Rukávom si utriem tvár a zo všetkých síl sa snažím pôsobiť v pohode. Mac Durant na mňa zmätene uprie veľké jantárové oči. Zrejme sa rozpomína, ako sa volám. Kto je to dievča, ktoré denne stretávam, no nikdy spolu neprehodíme ani slovo? A prečo sa krčí na tejto špinavej, popukanej podlahe ako roztrasené kľbko?

„Potrebujem tvoj telefón,“ prehovorí. „Súrne.“

Podobné slová som veru neočakávala. Aj jeho hlas som si predstavovala inak. Počuť, že človek, z ktorého vždy vyžaruje sebaistota, je vystresovaný, ma ešte väčšmi vyvedie z miery.

Chcem mu povedať, že múzeum je zatvorené. Nemá tu čo robiť. Vlastne ani ja.

„Prosím,“ pokračuje Mac slušne, no v hlase má zúfalstvo.

Zdvihnem pravú ruku a ukážem prstom. Náhlivo sa otočí, jeho tieň ho kopíruje. Vstanem a vyjdem na chodbu, odkiaľ ho z kúta pozorujem. Načiahne sa za starým telefónom, no slúchadlo nezdvihne. Vtedy zbadám na jeho ruke krv.

Pozrie na mňa.

„Urob to ty,“ povie.

Stojím ako onemená.

Zdvhne slúchadlo. „Musíš zavolať ty. Nadiktujem ti, čo povieš.“

V očiach nemá zlý úmysel, iba naliehavosť.

Zakrvavenou rukou vyťuká tri čísla. Nechcem mať nič spoločné s telefonátom, na ktorý stačia iba tri čísla.

Otváram ústa, že mu svoje nové nepísané pravidlo oznámim, no privolá ma k sebe zamávaním a vyslovením môjho mena. „Tegan!“ Proti tomu, že ma oslovil, že vôbec pozná moje meno, som bezmocná.

Vezmem si slúchadlo.

Počujem slabý hlas: „Tu tiesňová linka. Čo sa vám stalo?“

Mac mi kývne, aby som si telefón priložila k uchu. Ako keby som ten prístroj videla prvý raz v živote a on mi musel ukázať, ako sa používa. Ako keby som sa vrátila do Edisonových čias. Takto sa telefonuje. Hornú časť slúchadla si priložíš k uchu, dolnú k ústam a hovoríš.

Lenže čo mám povedať?

„Chcela by som niečo nahlásiť,“ našepkáva mi Mac slová pre dispečera.

Nedokážem to. Akoby som si zhltna jazyk. Mac pohľadom žobroní a ja sa počujem, ako od slova do slova opakujem: „Chcela by som niečo nahlásiť.“

Mac sústredene prižmúri oči, potom mi našepká ďalšiu vetu: „V garáži je nejaký muž.“

„V garáži...“ začnem.

„Je nejaký muž,“ zopakuje Mac.

„Je nejaký muž.“

„Má naštartované auto. Vnútri v garáži.“

„Má naštartované auto, vnútri v garáži,“ opakujem.

„Bojím sa, že si chce niečo urobiť,“ vraví Mac.

Odmĺčim sa. Mac prikývne. Neboj sa. Ničoho sa neboj. Jeho oči mi sľubujú: *Sme v tom spolu.*

„Bojím sa, že si chce niečo urobiť,“ oznámim dispečerovi.

Mac mi ukáže oba palce. Zakryjem slúchadlo dlaňou a poviem mu, že dispečer si pýta adresu.

„Aljašská osemdesiatosem.“

Oznámim adresu dispečerovi. Docvakne mi to až po chvílke. Na Aljašskej býva Mac, je to odtiaľto kúsok peši, opačným smerom než k nám domov. Múzeum je zhruba na polceste medzi našimi domovmi.

Dispečer sa ma spýta na meno. Mac to počuje a ústami mi naznačí, aby som zavesila. Váham. Vezme mi slúchadlo z ruky a urobí to za mňa.

V múzeu vládne ticho.

Všimnem si Macovu zakrvavenú ruku na slúchadle. Strčí si ju do vrecka bundy.

Zhlboka, až sa mu zdvihnú plecيا, sa nadýchne, potom vydýchne. Napätie, s ktorým do múzea vošiel, pominulo.

Akoby podstúpil transformáciu. Je opäť tým chalanom, akého poznám z videnia, bezstarostný frajer s jamkami na lícach a so sladkobôlnymi jantárovými očami. Díva sa na mňa, na *mňa*, a vraví mi to najvšednejšie slovíčko v situácii, ktorá je hocijaká, len nie všedná:

„Ďakujem.“

18.39

Telefón medzi nami ticho leží. Civieme naň ani na mŕtvolu v priekope pri ceste. Trápi ma myšlienka, že som sa práve zúčastnila na niečom dôležitom, no nemám potuchy na čom.

Mac sa pustí do vysvetľovania. „Bolo to čudné. Šiel som okolo a odrazu ho zbadám, ako sedí v aute vo svojej garáži.“

Čakám na koniec príbehu, no Mac sa iba usmieva, akoby vravel: *Dobre sme sa zabavili, čo povieš? Čo budeme robiť teraz?*

Tak počkať. Po tom, čo ma prinútil urobiť, mi dlhuje riadne vysvetlenie. Kam šiel v snehovej fujavici? Prečo si myslel, že si ten muž chce ublížiť? Nebola by v takom prípade brána do garáže zatvorená? Ako ho potom Mac mohol vidieť? Ak to navyše bolo tak blízko pri dome, kde býva, na rovnakej ulici, prečo nezatelefonoval z domu? Ozaj, a čo sa mu stalo s rukou?

Smola, že nič z toho neviem vysloviť. Tak to nefunguje. Pýtať sa by znamenalo nerešpektovať zákony nášho spoločného sveta, v ktorom si on vynucuje svoju vôľu a ja mlčky poslúcham.

Moja zvedavosť ešte vzrastie, keď Mac vyberie z vrečka bundy telefón a zapne ho. *Telefón!* Ved' z neho mohol sám privolať pomoc.

Už nemôžem mlčať. Kašľať na spoločný svet! „Super mobil,“ nadhodím.

Pozrie sa na telefón, skúma, čo je na ňom také super. „Ďakujem,“ povie a uprie na mňa pohľad, akoby som divná bola ja.

Telefón vráti do vrečka a poobzerá sa po miestnosti. „Vlastne som tu nikdy nebol. Stále chodievam okolo, ale...“

Pohne sa. Aj v krízovej situácii vyzerá výborne: široké nohavice, biele tenisky a páperová zimná bunda s kapucňou z umelej kožušiny. Podíde k buste Thomasa Edisona, čo víta návštevníkov pri vstupe do múzea. Čarodejník z Menlo Parku. Edison, nie Mac Durant. Hoci, pravdupovediac, to pomenovanie sa hodí obom.

„Tak toto je on,“ prehodí Mac ležérne. „Mýtus. Legenda.“

„Mýtus,“ poviem na svoje vlastné prekvapenie.

Macovi naskočí na líci hlboká jamka. „Nepatríš medzi jeho fanúšikov?“

Myknem plecami. Podobne ako môj otec aj ja som kedysi mala Thomasa Edisona rada, no dnes ho pokladám za preceňovaného.

O čom sa vôbec bavíme? Prečo sa Mac usmieva, akoby bolo niečo vtipné? Na jednej strane mám strach z neznámych následkov tejto situácie, na druhej ma znechucuje jej predvídateľnosť. Som v ozajstnom nebezpečenstve alebo len lapaná v pasci rovnakej únavnej stredoškolskej

reality šou, v ktorej denne žijem? Pre chalana ako Mac Durant je svojím spôsobom typické, že sem len tak vrazí, akoby mu to tu patrilo, každé dvere na Božom ihrisku sa pred ním otvárajú dokorán, každé dievča, ktoré považuje za hodné pohľadu svojich jantárových očí, mu plní, čo v nich vidí, dokonca sa stáva jeho komplicom v potenciálnom trestnom čine. A toto je akože čo? Nevinný rozhovor dvoch ľudí pri náhodnom stretnutí?

Sklopím pohľad. Na šachovnicovom vzore zbadám nové nedokonalosti: červené bodky. Očami sledujem ich pôvod k Macovej ruke, ktorá sa pred chvíľkou dotýkala Edisonovej busty.

„Nie!“ zvolám.

„Čo je?“

„Nie, nie, nie.“

„Čo sa ti robí?“

Ukážem na zakrvavený nos Thomasa Edisona.

„Doparoma,“ zvolá Mac. „Prepáč.“

Odbehnem po papierové vreckovky a čistiaci sprej. Poutieram podlahu, a kým čistím Edisona, Mac sa nešikovne snaží zastaviť krvácanie.

Za pultom pohľadám lekárničku. Jej použitie v praxi som videla iba raz (pri včelom uštipnutí). Zažltnuté obvazy naznačujú, že lekárnička môže byť staršia než artefakty okolo nej.

Položím ju na pult, otvorím vrchnák a dramaticky zavzdychám. „Pod sem.“

Mac položí ruku na sklenenú dosku pultu, pod ktorou sú vyložené suveníry Thomasa Edisona. Kľúčenky so žiarovkou. Antistresové loptičky v tvare žiarovky. Zápis-

níčky s obrázkom žiarovky. Žiarovky v tvare žiarovky. Voda značky Genius za dolár – no nekúp to! Na stojane je vystavená Edisonova hlava na strunke. Mac ju ťuknutím rozhybe. Hlava prikyvuje *áno,áno,áno,áno,áno*.

Naznačím Macovi, aby mi podal ruku. Zamarí sa mi, že váha. Ani teraz nemôžem uveriť vlastným očiam: chalan, ktorý okolo nás ostatných, čo chodíme po dvoch nohách, vždy poletuje, stojí nohami na zemi. Nie v zmysle, že je realista, ale v zmysle, že nemôže slobodne lietať.

Ten pocit poznám lepšie než ktokoľvek iný: Človek je najzraniteľnejší, keď ukáže ruku.

„Inokedy by som ťa nechala krváčať, koľko len chceš,“ vyhlásim. „Teraz sa mi to však nehodí.“

Uškrnie sa. Jeho úsmev by rozbil atóm.

Roztvorí dlaň a položí ju na pult.

Oboma rukami vyberám z lekárničky pomôcky. Obväzy, nožnice, krém. Najskôr alkohol. Navlhčím ním vatovú guľôčku a pritisnem ju Macovi na kožu. Mykne sa.

„Bude to trochu štípať,“ upozorním ho.

„To si mala povedať skôr.“

Nehádam sa.

Potieram mu alkoholom ružovofialovú sinku, jeho doráňané vnútro. Potom však precitnem do reality. Spomeniem si, čo robím a s kým. Mám svieži dych? Aké mám vlasy? A čo obočie? Niežeby na tom záležalo. Keď sa na mňa ľudia dívajú, zvyčajne si všímajú niečo iné. Na pulte spočívajú štyri ruky, odlišnosť jednej od ostatných však bije do očí. Na ľavej ruke mám len dva prsty. Stavím sa, že Mac na ne civie. Aby som si to overila, lavú ruku

mierne odtiahnem a dívam sa, či ju bude Mac pohľadom sledovať. Sleduje.

Dám ruku preč. Mac sa zbadá a tvári sa, akoby sa nič nestalo. Aspoňže sa neospravedlňuje. To je najhoršie – keď sa ľudia ospravedlňujú, akoby vás prichytili bez šiat a videli z vás niečo, čo malo zostať skryté.

Vezmem tubičku s krémom. „Namaž si ho,“ poviem, až potom si uvedomím, ako to znelo. Stlačím tubičku a na neporanenú dlaň mu z nej za zvuku pripomínajúceho prdnutie vyletí trochu krému. Nie je to ani trochu trápne. Teraz sa zas ja tvárim akoby nič. „Príjemnú zábavu,“ dodám.

Tlmene sa zasmeje a rozotrie si krém na ranu. Kožu mu pokryje priehľadný klzký film. Natrie si boľavé miesto, prstami si jemne masíruje kožu. Toto by sa malo diať v súkromí.

Mac zdvihne ruku k nosu a privonia, potom mi ju strčí pod nos. „Ovoňaj.“

„Nie,“ odvrátim tvár.

„Mohol sa ten krém pokaziť?“

Prezriem popraskanú tubičku. „Dátum expirácie rok 2003.“

Znovu si pričuchne k ruke a prudko sa odtiahne.

Premôže ma zvedavosť. „Tak dobre, ukáž.“

Natrčí mi ruku. Priznávam, že čosi cítiť. Nevymýšľa si. Privoniam k tubičke na porovnanie, či ide o rovnaký zápach, ale krém takmer vôbec nesmrdí.

„Myslím si, že to ty,“ nadhodím. „Je to tvoja krv.“

„Ako to myslíš, moja krv?“

„Máš zlú krv.“

„Nemám,“ bráni sa sebavedome.

„Myslím z toho, čo sa ti stalo.“

Mac si pozrie na ruku, už sa neusmieva tak sebaisto. Povedala som niečo, čo som nemala. Rana je zatiaľ stále neobviazaná.

„Mali by sme ju zakryť,“ poznamenám.

Pustím sa do obväzovania. Znamená to, že musím zapojiť ľavú ruku. Vrátiť ju na stôl.

Kým mu obmotávam ruku obväzom, znova som rozladená. Mám otázky a Mac má odpovede, no namiesto toho, aby som sa odhodlala položiť mu ich, ustavične sa točím v kruhu zbabelej nevedomosti.

Šanca prelomiť ten kruh sa už možno nezopakuje.

„Čo sa ti stalo?“ spýtam sa.

Mac zatvorí oči.

Budem hádať. Rúbal drevo na oheň. Zachraňoval mačku zo stromu. Odhadzoval sneh.

„Rozbil som tehlu.“ Znie to ako čin, ktorý si vyžaduje použitie hrubej sily, on to však vysloví vecne, akoby v danej chvíli nemohol urobiť nič iné.

Snažím sa predstaviť si, ako Mac rozbíja tehlu, no márne. Nedokážem si predstaviť vždy vyrovnaného Maca, ako stráca hlavu.

Zato vidím, aké pocity to v ňom vyvolalo: neurčitú zmes hanby a ľútosti aj akúsi hrdosť.

Otvorí oči a čaká na moju reakciu.

„Hm,“ poviem po chvíli. „Tvoja ruka aj takto vyzerá lepšie než moja.“

Usmejem sa na svojom vtipe, aby sa aj on mohol bez obáv usmiať.

Narodili ste sa iní. Ostatné bábätká dostali desať prstov na rukách a desať na nohách. Vy nie. Na jednej ruke máte iba dva prsty – palec a prostredník – a aj tie sú abnormálne krátke. Volá sa to symbrachydaktýlia. Človeka rozbolí hlava už len pri pohľade na to slovo. Nieкто veľmi kreatívny to pomenoval jednoduchšie. Keď má nieкто končatiny, ktoré vyzerajú inak, povie sa, a teraz fanfáry!, že má *odlišné končatiny*. Vaši rodičia majú na to iný pohľad. Vašu ľavú ruku nazývajú *špeciálna*.

Vaši rodičia najskôr veľmi vážne zvažujú operáciu, no nakoniec ju zamietnu. Všetky nádeje totiž vložia do rizikového prístupu, ktorý sa nazýva sebaprijatie. Spočiatku sa zdá, že to funguje. Ste bezstarostné, nevedomé dieťa. Neviete, aké je mať desať prstov. Nemáte pocit, že niečo nie je v poriadku. Mama s otcom vás nechávajú, aby ste sa sami učili, ako sa čo robí. Zapínať si gombíky na košeli je otravné, pri bicyklovaní nemáte kormidlo